

Nr 12.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 29 juni 1945 (nr 522) om kontroll å viss utländsk egendom m. m., så ock om fortsatt giltighet av samma lag, m. m.

Genom en den 31 januari 1947 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 30, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) L a g

angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 29 juni 1945 (nr 522) om kontroll å viss utländsk egendom m. m., så ock om fortsatt giltighet av samma lag.

Härigenom förordnas *dels* att 2 § lagen den 29 juni 1945 om kontroll å viss utländsk egendom m. m.¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives *dels ock* att samma lag, vilken gäller till och med den 30 juni 1947, i sin sålunda ändrade lydelse skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1948.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

2 §.

Kan skäligen — — — lämplig användning.

Har förordnande som avses i 1 § meddelats beträffande viss stat och äger den staten eller juridisk person eller medborgare i samma stat eller annan som är bosatt i den staten bestämmande inflytande över aktiebolag, ekonomisk förening eller annan juridisk person *här i riket*, må, under sådan förutsättning som angives i första stycket, nämnden på framställning som där sägs förordna om kvarstad å egendom, tillhörig den juridiska personen.

Har förordnande som avses i 1 § meddelats beträffande viss stat och äger den staten eller juridisk person eller medborgare i samma stat eller annan som är bosatt i den staten bestämmande inflytande över aktiebolag, ekonomisk förening eller annan juridisk person *i annan stat*, må, under sådan förutsättning som angives i första stycket, nämnden på framställning som där sägs förordna om kvarstad å *här befintlig* egendom, tillhörig den juridiska personen.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1945: 887.

Egendom vara — — — tillstånd därtill.
Nämnden bestämmer — — — eller köpesumman.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Vad i lagen om kontroll å viss utländsk egendom m. m. stadgas om motsvarande tillämpning av 4 § lagen om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom skall äga tillämpning jämväl efter det sistnämnda lag upphört att gälla.

---

2) Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 14 december 1945 (nr 885) om administration av vissa bolag m. m.

Häri genom förordnas, att lagen den 14 december 1945 om administration av vissa bolag m. m., vilken lag gäller till och med den 30 juni 1947, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1948 samt att vad i lagen stadgas om motsvarande tillämpning av 4 § lagen om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom skall äga tillämpning jämväl efter det sistnämnda lag upphört att gälla.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt lagen den 29 juni 1945 (nr 522) om kontroll å viss utländsk egendom m. m., i fortsättningen benämnd kontrollagen, vilken ändrats genom lag den 14 december samma år (nr 887), äger Konungen förordna om skingringsförbud å här befintlig egendom, tillhörande viss främmande stat, juridisk person eller medborgare i samma stat eller annan som är bosatt i staten, då i anledning av kapitalflykt till riket eller eljest med hänsyn till rådande av kriget föranledda utomordentliga förhållanden befinnes nödigt att vinna kontroll över utländsk egendom inom riket. Restitutionsnämnden kan på framställning av flyktkapitalbyrån förordna om kvarstad på egendom under skingringsförbud, om risk föreligger att egendomen undanstickes eller förstöres eller om åtgärden erfordras för att egendomen skall komma till en ändamålsenlig och ur allmän synpunkt lämplig användning. Kvarstad kan under samma förutsättningar komma till stånd också beträffande viss egendom utanför skingringsförbudets ram, nämligen egendom, tillhörig aktiebolag, ekonomisk förening eller annan juridisk person här i riket, över vilken ett bestämmande inflytande föreligger från land som avses med gällande skingringsförbud. Egendom under kvarstad förvaltas regelmässigt genom en av flyktkapitalbyrån utsedd syssloman. Egendomen må med tillstånd av Konungen eller flyktkapitalbyrån försäljas bl. a. om så befinnes erforderligt för att

den skall komma till en ändamålsenlig och ur allmän synpunkt lämplig användning.

Med stöd av kontrollagen har genom kungörelse den 29 juni 1945 (nr 526) förordnats om skingringsförbud å tysk egendom m. m. samt genom kungörelse den 17 augusti samma år (nr 607) å japansk egendom m. m. Intill utgången av år 1946 har restitutionsnämnden beslutat kvarstad i sammanlagt 142 fall. Härav ha 31 fall avsett kvarstad å tyskägda aktier i svenska bolag.

Lagen den 14 december 1945 (nr 885) om administration av vissa bolag m. m., i fortsättningen kallad administrationslagen, avser att bereda möjlighet att under vissa förutsättningar förordna om offentlig förvaltning av svenska aktiebolag, ekonomiska föreningar eller andra juridiska personer, över vilka föreligger ett bestämmande utländskt inflytande från land som avses med meddelat skingringsförbud. Administration beslutas av restitutionsnämnden på framställning av flytkapitalbyrån.

Administration har intill utgången av år 1946 beslutats i 32 fall, samtliga avseende bolag underkastade tyskt inflytande. Beträffande åtskilliga bolag, över vilka ett bestämmande tyskt inflytande förelegat, har det icke ansetts erforderligt att begära administration. Nödig kontroll och ledning har då åvägabragts i annan ordning. I ett flertal fall ha sålunda de tyskägda aktierna i bolaget omhändertagits genom kvarstad, varefter de med aktieinnehavet förenade befogenheterna med avseende å bolagets skötsel utövats av särskilt utsedd syssloman.

Rörande den tyska egendomen fördes under sommaren 1946 i Washington underhandlingar mellan å ena sidan svenska regeringsrepresentanter, å andra sidan företrädare för U. S. A:s, Storbritanniens och Frankrikes regeringar. Förhandlingarna ledde till en uppgörelse som riksdagen, med bifall till en vid 1946 års höstsession framlagd proposition (nr 367), bemyndigat Kungl. Maj:t att vid lämplig tidpunkt sätta i kraft. Uppgörelsen innebär bl. a. att Sverige åtager sig att fullfölja nuvarande kontroll- och likvidationsförfarande rörande den tyska egendomen. I så måtto har verksamheten härutinnan fortskridit tämligen långt som arbetet för egendomens registrering väsentligen avslutats och i viktigare fall kvarstads- eller administrationsbeslut av restitutionsnämnden kommit till stånd eller påkallats. Den likvidation eller överlåtelse på nya händer av hithörande företag och andra tillgångar, som i lagstiftningen förutsetts och som enligt Washingtonavtalet skall fullföljas, har emellertid hittills endast i begränsad utsträckning kunnat ske.

Då frågan om förlängd giltighetstid för ifrågavarande lagstiftning tagits under övervägande, har inom flytkapitalbyrån ifrågasatts en utvidgning av den i kontrollagen givna befogenheten att kvarstadsbelägga sådan egendom, som visserligen icke omfattas av utfärdat skingringsförbud men som med hänsyn till bakomliggande äganderättsförhållanden lämpligen bör kunna underkastas samma åtgärder som den viktigare egendomen inom skingringsförbudets ram. Såsom av den tidigare redogörelsen framgår, kan enligt lagens hittills gällande lydelse kvarstad i detta fall påkallas endast under förutsättning att egendomen tillhör aktiebolag, ekonomisk förening eller annan

juridisk person *här i riket* över vilken ett bestämmande inflytande utövas från det med skingringsförbud avsedda landet. Däremot kan kvarstad för närvarande icke komma till stånd såvitt angår egendom i Sverige, vilken tillhör en juridisk person *i annat land* — även om den juridiska personen skulle stå i fullständigt beroende av företag eller enskilda i den stat varpå skingringsförbudet har avseende. Rörande dessa förhållanden har inom flyktkapitalbyrån upprättats en promemoria, vilken i huvudsakliga delar återgivits i propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har i propositionen, efter en redogörelse för gällande lagstiftning och dess tillämpning, anfört följande:

»Av den lämnade redogörelsen framgår, att det vidlyftiga avvecklingsarbete beträffande tysk egendom i Sverige, som bedrivs med stöd av kontroll- och administrationslagarna, icke kan tänkas bliva avslutat under den hittills för lagarna tillmätta giltighetstiden. Lagarna torde därför böra erhålla fortsatt giltighet, förslagsvis till och med den 30 juni 1948.

I den inom flyktkapitalbyrån upprättade promemorian har föreslagits, att befogenheten att erhålla kvarstad på egendom, tillhörig svenska juridiska personer under bestämmande utländskt inflytande, skall utsträckas till att omfatta också egendom, tillhörig juridiska personer som äro registrerade i annat land än Sverige. Till motivering av förslaget har i huvudsak åberopats, att hos tyska koncerner med internationell utbredning en tendens gjorts sig gällande att genom bolagsbildningar i olika länder sprida den av företaget ägda eller kontrollerade egendomen över ett flertal länder. Såsom framgår av de i promemorian lämnade exemplen har detta i många fall lett till att tyska företag erhållit bestämmanderätt över egendom i Sverige icke direkt, genom här bildade dotterbolag, utan indirekt, via dotterbolag i andra länder. Har ett tyskt dotterbolag i ett annat land än Sverige, t. ex. Schweiz, i sin tur grundat ett dotterbolag i Sverige, kan detta svenska bolag med stöd av administrationslagen omhändertagas för administration och dess egendom sålunda bringas under kontroll. Om det tyska dotterbolaget i Schweiz däremot utan förmedling av svenskt dotterföretag förvärvat egendom i Sverige, har denna hittills icke kunnat tagas under kontroll vare sig jämlikt administrationslagen eller enligt kontrollagen.

I propositionen till 1945 års riksdag rörande kontrollagen (nr 328) framhöll min företrädare i ämbetet att ett ingripande med stöd av lagen visserligen i princip borde ifrågakomma blott beträffande egendom som omedelbart tillhör främmande rättssubjekt. Om sålunda i ett svenskt aktiebolag en aktiepost tillhör medborgare i det främmande landet, skulle endast aktierna i fråga beröras av skingringsförbud eller kvarstad, ej själva företaget eller dess egendom. Från denna princip borde emellertid av praktiska skäl undantag göras såvitt angår sådana svenska juridiska personer, i vilka på grund av aktieinnehav eller annan andelsrätt det utländska inflytandet är så starkt att företagets egendom i verkligheten måste anses som främmande egendom och följaktligen bör inbegripas under kontrollåtgärderna. I överensstäm-

melse härmed öppnades i kontrollagen möjlighet att erhålla kvarstad ej blott å egendom inom skingringsförbudets ram, alltså främmande egendom, utan även å viss formellt svensk egendom, nämligen egendom tillhörig juridisk person här i riket, som står under bestämmande inflytande från land som avses med utfärdat skingringsförbud.

Den tankegång, som sålunda ligger till grund för de nuvarande stadgandena, synes motivera även den utsträckning av stadgandenas räckvidd, som påkallas i promemorian från flyktkapitalbyrån. De av byrån åberopade exemplen samt vad som är känt rörande andra länders åtgärder torde giva vid handen att en sådan utsträckning är av behovet påkallad. Utvidgningen kräver endast en mindre jämkning i 2 § andra stycket kontrollagen.

Både kontrollagen och administrationslagen hänvisa såvitt angår restitutionsnämndens befattning med ärenden enligt respektive lagar till 4 § lagen om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom, restitutionslagen. Då sistnämnda lags giltighetstid utlöper med juni månad 1947 och det åtminstone för närvarande icke synes vara anledning att föreslå fortsatt giltighet för lagen torde i samband med kontroll- och administrationslagarnas förlängning böra stadgas, att vad i dessa lagar är föreskrivet om tillämpning av 4 § restitutionslagen skall äga tillämpning jämväl efter det restitutionslagen upphört att gälla.»

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

Utskottet, som vid sidan av Kungl. Maj:ts förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen om kontroll å viss utländsk egendom m. m. avtryckt paragrafen i dess nu gällande lydelse, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition, nr 30, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 mars 1947.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Schlyter, Wagnsson, Westman, Ahlkvist, Ekströmer, Krügel, Löthner och Annér;

från andra kammaren: herrar Rylander, Lindqvist, Werner, Olsson i Mellerud, Lindberg, fru Gustafson, herrar Ljungberg och Landgren.

Stockholm 1947. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.

470815